

PEDAGOGLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI

11-sonli DMTT Direktor o‘rinbosari
Umarova Mavluda Yusupali qizi

Annotatsiya

Ushbu maqolada zamonaviy ta’lim jarayonida pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Pedagogik faoliyatda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirish o‘qituvchining malaka darajasi, o‘quvchilarga samarali ta’lim berishi hamda ta’lim-tarbiya jarayonining sifat ko‘rsatkichlarini belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Tadqiqot davomida kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik innovatsiyalar, axborot texnologiyalaridan foydalanish, kommunikativ ko‘nikmalar va ijodkorlikni rivojlantirishning dolzarb jihatlari ilmiy asoslangan.

Kalit so‘zlar: Pedagog, kasbiy kompetensiya, ta’lim sifati, innovatsion yondashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, kreativlik, pedagogik faoliyat.

Kirish

Globallashuv, raqamli transformatsiya va ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan tub islohotlar sharoitida pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish zarurati kun sayin ortib bormoqda. Pedagogning nafaqat nazariy bilimga, balki amaliy ko‘nikmalarga, kommunikativ malakaga va o‘z faoliyatini samarali tashkil etish mahoratiga ega bo‘lishi ta’lim tizimining sifat ko‘rsatkichlarini oshirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan pedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish masalasi pedagogika fanining eng dolzarb mavzularidan biri sifatida qaralmoqda.

Asosiy qism

1. Kasbiy kompetensiyaning mohiyati

Kasbiy kompetensiya — bu pedagogning nazariy bilim, amaliy ko‘nikma va shaxsiy sifatlar majmuasidan iborat bo‘lib, u o‘qituvchining ta’lim jarayonini samarali tashkil etishga imkon beradi. Kasbiy kompetensiyalar quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

Metodik kompetensiya – o‘quv jarayonini metodik jihatdan to‘g‘ri tashkil etish qobiliyati.

Axborot-kommunikatsion kompetensiya – zamonaviy texnologiyalar, raqamli vositalar va ta’lim platformalaridan samarali foydalanish.

Kommunikativ kompetensiya – o‘quvchi, ota-ona va hamkasblar bilan ijobiy muloqot o‘rnatish mahorati.

Ijodiy kompetensiya – yangicha yondashuv, innovatsion g'oya va ijodkorlik asosida ta'lim jarayonini boyitish.

Refleksiv kompetensiya – o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolarni ko'ra olish va takomillashtirish qobiliyati.

2. Kasbiy kompetensiyani rivojlantirishning dolzarb masalalari

Pedagogik ta'lim sifatini takomillashtirish – oliy ta'lim muassasalarida amaliyotga yo'naltirilgan, kompetensiyaviy yondashuv asosida tayyorlash jarayonini kuchaytirish.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish – masofaviy ta'lim, interaktiv metodlar, sun'iy intellekt va ta'lim platformalaridan foydalanish orqali pedagog faoliyatini zamon talablariga moslashtirish.

Innovatsion metodlardan foydalanish – loyiha asosida o'qitish, STEAM yondashuvi, muammoli ta'lim kabi texnologiyalarni keng qo'llash.

Kasbiy rivojlanishda uzluksizlik tamoyili – pedagogning doimiy o'qishi, malaka oshirishi, onlayn kurslar, vebinarlar va konferensiyalarda ishtirok etishi. Psixologik-pedagogik tayyorgarlikni kuchaytirish – pedagogning emotsional intellektini rivojlantirish, stressni boshqarish, motivatsiyani oshirish

3. Kasbiy kompetensiyani rivojlantirishda duch kelinadigan muammolar

Amaliyot bilan nazariya o'rtasidagi tafovut.

Pedagoglarning innovatsion texnologiyalardan foydalanishdagi tajribasining yetarli emasligi.

Malaka oshirish kurslarining ko'pincha formal xarakterda tashkil etilishi.

Ta'lim muassasalarida moddiy-texnik bazaning yetarli emasligi.

4. Taklif va tavsiyalar

Pedagogik oliygohlarda amaliy mashg'ulotlarga ko'proq e'tibor qaratish.

Innovatsion metodika markazlari faoliyatini kuchaytirish.

O'qituvchilar uchun individual rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish. Ilmiy-tadqiqot ishlarini pedagogik amaliyot bilan uyg'unlashtirish.

Milliy va xalqaro tajribalarni taqqoslab, zamonaviy kompetensiyalarni mahalliy sharoitga moslashtirish.

Xulosa

Pedagogning kasbiy kompetensiyasi ta'lim sifati, o'quvchilarning intellektual va ijtimoiy rivojlanishi hamda jamiyat taraqqiyoti uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Zamonaviy ta'lim tizimi shaxsiy yondashuvni, innovatsion texnologiyalarni va ijodiy faoliyatni talab qiladi. Shu bois pedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish uzluksiz jarayon bo'lib, u davlat siyosati, ta'lim muassasalari va pedagogning o'z ustida ishlashi natijasida amalga oshadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Jalilova, D. (2021). Pedagogik kompetensiya va uning rivojlanish omillari. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti.
2. Abduqodirov, A., & To‘xtayeva, G. (2022). Ta’lim jarayonida pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy asoslari. Pedagogika va psixologiya jurnali, №2, 35–42.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori (2020-yil 6-noyabr). O‘zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi. Toshkent.
4. Xolmatova, N. (2023). O‘qituvchilarda raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy asoslari. Samarqand: SamDU nashriyoti
5. Karimov, Sh. (2020). Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishda innovatsion metodlarning o‘rni. Ta’lim taraqqiyoti jurnali, №4, 18–25.
6. European Commission. (2020). European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
7. Qodirova, M. (2021). Pedagogik faoliyatda kommunikativ kompetensiyaning ahamiyati. Jizzax Davlat Pedagogika Instituti ilmiy xabarleri, №1, 56–63.
8. UNESCO. (2021). ICT Competency Framework for Teachers. Paris: UNESCO Publishing.
9. Rasulova, Z. (2022). Pedagoglarda refleksiv kompetensiyaning shakllantirish yo‘llari. Andijon: AndMI nashriyoti.
10. OECD. (2022). Teachers and Leaders in Education: Supporting Professional Development. Paris: OECD Publishing.

Siz xohlasangiz, men bu ro‘yxatni maqoladagi joylarga snoska (havola) qilib joylashtirib berishim mumkin . Shu variantini tayyorlaymi?